

Verdeel arbeidsgehandicapten naar model van emissiehandel

Werkgevers zullen pas gehandicapten aannemen als dat geld oplevert, denken *Frank Kalshoven* en *Anouk Mulder*.

Het quotum voor arbeidsgehandicapten, waarmee VVD en PvdA goede sier maakten in hun regeerakkoord, leek een steun in de rug voor arbeidsgehandicapten die een baan zoeken.

Werkgevers met meer dan 25 werknemers zouden worden verplicht om vijf procent van hun personeel uit arbeidsgehandicapten te betrekken. Wat ongeveer 170.000 banen voor arbeidsgehandicapten zou opleveren. Sociale partners maakten er dit voorjaar, in eendrachtige samenwerking met het kabinet, echter dunne soep van in hun 'Sociaal Akkoord'.

Zonde, want volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek hebben 1,5 miljoen Nederlanders, vanwege hun handicap, moeite om aan werk te komen of dat te behouden. Twee van de drie zijn werkloos.

Dit is ook een probleem voor de rest van Nederland. Zij betalen mee aan achthonderdruizend specifieke uitkeringen, met afkortingen als WAO, WIA en Wajong. Dat kost de premiebetaler een slordige elf miljard euro. Arbeidsgehandicapten met Bijstand komen hier bovenop.

Een baan vinden en behouden zou de zaak veranderen. De orde van grootte van het vraagstuk is: een miljoen banen. Aangepast allicht. Met begeleiding. In deeltijd. Maar toch: een miljoen. Wat is het probleem dan? Werkgevers kiezen de beste kandidaat. Kleine kans dat een arbeidsgehandicapte de positie krijgt als er alternatieven zijn zonder gedoe. Een simpele, zakelijke afweging.

Er zijn twee manieren. De eerste is een dwingend, wettelijk quotum. Met helder afgebakende doelgroepen zowel aan de kant van de werkgevers als de arbeidsgehandicapten, met glasheldere administratie, serieus toezicht en afschrikwekkende boetes. Vergelijking met andere landen leert dat niemand in Europa hier trek in heeft. Quotumregelingen bestaan in Duitsland, Oostenrijk, Frankrijk en Italië. Ze zijn 'leeg': er is weinig controle op naleving en werkgevers betalen routinematig de - toch een keer - opgelegde boetes. Quota bestaan, maar geen arbeidsgehandicapte die er baat bij heeft.

Het kan ook anders. Een alternatief hebben we gevonden in een geheel andere tak

van sport: het systeem van CO₂-emissierechten. Hier krijgen bedrijven een beperkte hoeveelheid vervuilingrechten. Als ze deze niet opmaken (bijvoorbeeld door over te gaan op schonere energievormen) kunnen ze deze verhandelen. En als ze meer nodig hebben, moeten ze bijkopen. Zo wordt schone energie aantrekkelijker dan het bijkopen van dure vervuilingrechten. Naar ons idee is een vertaling hiervan naar werk voor arbeidsgehandicapten, hoewel wat provocerend, een kansrijk alternatief.

Dat creëer je zo: elke werkgever moet jaarlijks (afhankelijk van de omvang) een aantal urencertificaten kopen. Die zijn duur. Heeft de werkgever aan het eind van het jaar die uren ook echt gebruikt - door een arbeidsgehandicapte in dienst te nemen of te houden - dan krijgt de werkgever de uitgifteprijs terug.

De werkgever die geen arbeidsgehandicapte kan of wil inschakelen kan zijn certificaten verkopen op de op te richten 'urenbours'. Hier zullen de certificaten in eerste instantie goedkoop zijn: verkoop leidt voor de werkgever immers tot verlies, noem het een volautomatische boete. De certificaten zullen worden opgekocht door werkgevers die zich juist specialiseren in werken met arbeidsgehandicapten. Aan

Quota bestaan elders, maar geen arbeidsgehandicapte die er baat bij heeft

het einde van het jaar verkopen zij hun goedkoop opgekochte certificaten terug aan de overheid tegen de uitgifteprijs en krijgen zo volautomatisch subsidie. Werkgevers geven elkaar dus geld. De overheid kan het aantal uitgegeven uren en de uitgifteprijs van certificaten van jaar op jaar aanpassen, totdat die miljoen banen een feit zijn. Er zijn drie smaken. Bij een 'Europees' quotum of een vrijwillige afspraak zegt Nederland: zoek het uit arbeidsgehandicapten, hier heb je een uitkering. Met een serieus quotum zegt Nederland dat het effect wil sorteren, maar wordt werkgevers wel een heel zwaar regime opgelegd. Ook de uitvoeringskosten zullen fors zijn. Handel in gehandicaptenuren lijkt afgezet tegen deze alternatieven daarom zo gek nog niet.

6 september verschijnt het boek *Denkhulp Quotum Arbeidsgehandicapten*, verkrijgbaar via www.argumentenfabriek.nl.

Frank Kalshoven is econoom en directeur van De Argumentenfabriek, een bureau dat helpt om helder na te denken.

Anouk Mulder is jurist. Bij De Argumentenfabriek maakt zij denkschema's voor complexe vraagstukken.